

УДК 334.012.64

О.С. Хачатурян, ас.

Кіровоградський національний технічний університет

Напрямки політики підтримки малого підприємництва в регіоні

Визначена стратегічна мета регіону та окреслено коло задач, які необхідно вирішити для її реалізації. Проаналізовано напрями регіональної підтримки сільського малого підприємництва з метою підвищення зайнятості на селі. Наведено переважні сфери діяльності малих підприємств у сільській місцевості. Підкреслено провідну роль органів регіональної влади та місцевого самоврядування у створенні сприятливих умов для динамічного розвитку сільського малого підприємництва **мале підприємство, регіональна політика, сільське підприємництво, зайнятість**

Створення сприятливих умов для розвитку малого підприємництва в умовах фінансово-економічної кризи є для регіону не тільки економічною задачею, але й соціальною, так як саме мале підприємництво здатне активно генерувати нові робочі місця, нові точки росту, тим самим забезпечити зайнятість населення.

Мале підприємництво на сьогодні відіграє найважливішу структурну роль соціально-економічного розвитку регіону, тому необхідно сприяти підприємництву та створювати для його роботи максимально сприятливі умови на регіональному рівні. Регіональні органи влади повинні визначити пріоритети та досягати їх безумовного виконання, концентрувати ресурси саме на цьому.

Регіональний аспект становлення підприємництва розробляється такими вченими, як М.І. Долішній [6], І.М. Комарницький [1], О.В. Кужель [3], В.І. Пила [4], Д.М. Стеченко [5] та іншими. Велика частина вітчизняних наукових досліджень присвячена аналізу сучасного стану підприємництва, оцінці роботи малих підприємств.

Однак, ще чимало проблем існуючої системи розвитку малого підприємництва, особливо на регіональному рівні в сільській місцевості, залишаються нерозв'язаними. У зв'язку з цим особливу актуальність мають такі питання, як підвищення ефективності регіональної політики в даному секторі економіки, розробка системи розвитку та підтримки суб'єктів підприємницької діяльності.

Метою статті є визначення основних напрямів і заходів регіональної політики підтримки малого підприємництва, видів його діяльності та підвищення за рахунок цього зайнятості населення в сільській місцевості регіону.

У процесі подолання фінансово-економічної кризи особливого значення набувають проблеми регіонального економічного розвитку. Економічний розвиток регіону є важливою складовою економічного розвитку держави. «Сильні регіони – сильний центр» - теза, яка повинна бути реалізована в ході подолання кризи [2].

Стратегічна мета регіону – створення умов, стимулюючих громадян до здійснення підприємницької діяльності, збільшення кількості діючих суб'єктів малого підприємництва, їх внеску в податкові доходи бюджету, в розвиток зайнятості населення.

Для реалізації цієї мети необхідно вирішити наступні задачі:

– вибудувати систему взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва і бізнес-співтовариств регіону;

- розробити та реалізовувати комплекс заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для малого підприємництва;
- виявити умови та визначити напрями розвитку малого підприємництва.

Не секрет, що мале підприємництво ще недостатньо розвинуте у сільській місцевості, особливо в районах, найбільш віддалених від центру, хоча хто як не селяни потребують його більше всього. Дуже важливо розширити поле діяльності сільського підприємця, адже нові виробництва – це нові робочі місця, пристойна заробітна платня та нова культура побуту.

Тому доцільними є наступні напрями роботи з розвитку підприємництва та підвищенню зайнятості на селі на середньострокову перспективу:

- розширення доступу суб'єктів малого підприємництва, в тому числі особистих підсобних господарств, селянських (фермерських) господарств і сільськогосподарських споживчих кооперативів, до фінансових і матеріальних ресурсів;
- розвиток системи сільськогосподарської кредитної кооперації;
- підготовка кадрів для малого підприємництва;
- забезпечення консультаційної, організаційно-методичної та інформаційної підтримки малого підприємництва;
- сприяння росту конкурентноздатності та просуванню продукції суб'єктів малого підприємництва;
- сприяння в усуненні адміністративних бар'єрів і перешкод, стримуючих розвиток підприємництва;
- створення та розвиток мережі сільськогосподарських споживчих кооперативів з постачання, збуту та переробки сільськогосподарської продукції;
- розвиток несільськогосподарських видів діяльності (наприклад, сільський туризм, сільська торгівля, народні промисли та ремесла, побутове та соціально-культурне обслуговування сільського населення, заготівля та переробка дикоростучих плодів і ягід, лікарських рослин).

З метою забезпечення виконання цих задач необхідне відповідне законодавче та нормативне забезпечення, проведення суттєвої роботи, спрямованої на попередження негативного впливу кризових явищ на діяльність суб'єктів малого підприємництва та їх подальший більш динамічний розвиток. Основою тут є, безумовно, фінансова підтримка підприємництва, спрямована на мікрокредитування, на субсидування відсоткових ставок, на гранти підприємцям-початківцям, що дозволить полегшити доступ суб'єктів малого підприємництва в сільській місцевості до фінансових ресурсів.

Перед багатьма підприємцями гостро стоїть питання майнової підтримки. Для забезпечення доступу до об'єктів нерухомості необхідно мати перелік майна, призначеного для надання в оренду суб'єктам малого підприємництва та організаціям, які утворюють інфраструктуру підтримки малого підприємництва та встановити пільги з оренди майна для соціально-значущих видів підприємницької діяльності.

Наступний напрям регіональної підтримки – це забезпечення освітньої, інформаційної та консультаційної підтримки сільських підприємців. Підприємництво сьогодні стало цивілізованим, а тому селянин, який відкриває свою справу, потребує об'єктивної, оперативної та повної інформації.

Одним зі значних заходів сприяння розвитку малого підприємництва є усунення адміністративних бар'єрів і перешкод. Бездіяльність органів регіональної виконавчої влади та місцевого самоврядування сьогодні можна розцінювати як адміністративний бар'єр.

У сільському господарстві участь суб'єктів малого підприємництва доцільно орієнтувати на сферу переробки сільгосппродукції та зв'язаною з цим торгівельно-

збутову діяльність. Малі підприємства повинні здійснювати свою діяльність, використовуючи природний, економічний і культурний потенціал своїх районів.

Сфера надання послуг завдяки її недостатнього розвитку також відкриває широкі можливості для суб'єктів малого підприємництва. Враховуючи кількість населення, а отже і величину ринку збуту, розвиток сфери послуг можливий лише за участю суб'єктів малого підприємництва. Необхідно звернути особливу увагу на розвиток соціально значущих послуг, у тому числі побутових, правових, туристичних і готельних. Суб'єкти малого підприємництва також можуть взяти на себе надання комунальних послуг щодо прибирання сухого сміття в населених пунктах, утримання звалищ і т.д. Для розвитку цього напряму на перший план виходить підтримка суб'єктів малого підприємництва сільськими та селищними радами.

Завдяки наявності промислової діяльності в регіоні, також необхідно розглядати можливість залучення суб'єктів малого підприємництва в виробничий процес. Малі підприємства можуть бути однією зі складових великого виробництва, здійснювати діяльність з його обслуговування, а також приймати участь у сфері добування корисних копалин і нерудних матеріалів, виробництва та розподілення електроенергії, газу, води, у виробництві будівельних матеріалів.

Необхідно відмітити, що стимулювання розвитку малого підприємництва буде сприяти працевлаштуванню працівників, які знаходяться під ризиком звільнення, шукають роботу та безробітних громадян. Антикризові заходи підтримки підприємництва повинні забезпечити безробітним після проходження навчання основам підприємницької діяльності можливість розпочати власну справу, зареєструватись у якості індивідуальних підприємців і отримати державну та регіональну підтримку в вигляді грантів починаючим підприємцям, субсидування відсоткової ставки за кредитами, отримання мікро кредитів і поручительств у банках.

Разом з Міністерством сільського господарства регіональна влада повинна об'єднати зусилля за наступними ключовими напрямами у сфері розвитку сільського підприємництва:

- підтримка несільськогосподарських видів підприємницької діяльності на селі шляхом субсидування відсоткових ставок за кредитами, виділення грантів для підприємців-початківців і мікрозаймів;
- розвиток фінансово-кредитної підтримки сільських підприємців.

Таким чином, органи регіональної влади повинні визнати розвиток малого підприємництва на селі першочерговою задачею сільських регіональних утворень, створювати при органах місцевого самоврядування підприємницькі ради малих форм підприємництва та розробляти заходи їх ефективної підтримки, розробляти та впроваджувати стандарти регіональних послуг, які надаються малому підприємству на селі.

Тільки за умови високої активності регіональних утворень і клімату тісної співпраці можлива реалізація державної політики підтримки сільського підприємництва на регіональному рівні.

Подальші дослідження доцільно вести в напрямі формування цілісної системи управління розвитком малого підприємництва, розробки ефективних організаційних і економічних механізмів його активізації на регіональному рівні з метою підвищення рівня зайнятості населення.

Список літератури

1. Комарницький І.М. Концепція формування управління розвитком підприємництва та напрямки активізації підприємницької діяльності в регіоні // Регіональна економіка. – 2000. - №4. – С. 70-78.

2. Крайник О.П. Підприємництво, як фактор регіонального економічного розвитку // Регіональна економіка. – 2000. - №4. – С. 62-70.
3. Кужель О.В. Регіональні програми підтримки підприємництва в Україні: тенденції розвитку, методологія, практика: Дис. канд. ек. наук: 08.10.01 – Київ, 1999. – 261 с.
4. Пила В.І. Проблеми соціально-економічного розвитку регіонів та шляхи їх подолання // Університетські наукові записки Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2007. - №3(23). – С. 163-166.
5. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2000. – 223 с.
6. Формування регіональної стратегії розвитку підприємництва і механізмів її реалізації (методичні рекомендації) – Львів: Інститут регіональних досліджень, 1997. – 78 с.

О. Хачатурян

Направления политики поддержки малого предпринимательства в регионе

Определена стратегическая цель региона и очерчен круг задач, которые необходимо решить для её реализации. Проанализированы направления региональной поддержки сельского малого предпринимательства с целью повышения занятости на селе. Приведены преимущественные сферы деятельности малых предприятий в сельской местности. Подчёркнута ведущая роль органов региональной власти и местного самоуправления в создании благоприятных условий для динамического развития сельского малого предпринимательства.

О. Hachaturyan

Directions of policy of support of small enterprise are in a region

The strategic purpose of region is certain and outlined round tasks which must be decided for its realization. Directions of regional support of rural small enterprise are analyzed with the purpose of increase of employment on a mud flow. The overwhelming spheres of activity of small enterprises are resulted in rural locality. The leading role of organs of regional power and local self-government is underlined in creation of favorable terms for dynamic development of rural small enterprise.

Одержано 27.11.09